

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

АУДИТЫН СЭДЭВ: “ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛ, ҮР ДҮНД СУУРИЛСАН САНХҮҮЖИЛТИЙН ТОГТОЛЦОО, ҮР НӨЛӨӨ”

**Аудит хийсэн
үндэслэл,
бүрэн эрх:**

Аудитыг Улсын Их Хурлын Төсвийн Байнгын хорооны “Аудитын сэдэв батлах тухай” 2022 оны 9 дүгээр тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2023 оны А/03 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө”, “Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө”-г тус тус үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсэгт заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд гүйцэтгэв

**“ҮР ДҮНД СУУРИЛСАН САНХҮҮЖИЛТИЙН ТОГТОЛЦООНД
ШИЛЖСЭНЭЭР ЭМЧ, ЭМНЭЛГИЙН АЖИЛТНУУДЫН ҮНДСЭН ЦАЛИН
1.4-2.0 ДАХИН ӨСӨЖ, ИРГЭД ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГАА
СОНГОН ҮЙЛЧЛҮҮЛЭХ НӨХЦӨЛ БҮРДЖЭЭ”**

**Аудитын
тайланг
хүргүүлсэн:**

Аймгийн Засаг дарга, Эрүүл мэндийн газар, Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтэс, Нэгдсэн эмнэлэгт тус тус хүргүүлсэн.

Дархан-уул аймаг

2023 оны 05 дугаар сар

**Аудитын
харилцан
хамаарал**

Монгол Улсын Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-т "хөгжлийн бодлого" гэж улс, салбар, салбар хооронд болон ..., урт, дунд, богино хугацаанд хөгжлийн тодорхой асуудлаар ахиц дэвшилд хүрэхээр дэвшүүлсэн хэмжигдэхүйц зорилго, зорилт, тэдгээрийн суурь түвшин, хүрэх үр дүн, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, санхүүжилтийн эх үүсвэрээр баталгаажсан төсөв, хэрэгжилтийг хянах шалгуур үзүүлэлтийг тусгасан эрх бүхий этгээдээс баталсан баримт бичгийг хэлнэ" гэж заасан.

Монгол Улсад "Алсын хараа-2050" урт хугацааны хөгжлийн бодлого, "Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн Үндсэн чиглэл" дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, "Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөө" богино хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийг үндэслэн улс орны хөгжлийг тодорхойлж, чиглүүлж байна.

**Аудитын
зорилго,
зорилтууд**

"Эрүүл мэндийн даатгал, үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоо, үр нөлөө" сэдвээр гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт гарган, зөвлөмж боловсруулж, дүнг ҮАГ болон холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж, олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилго чиглэсэн.

Аудитын зорилгыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- Эрүүл мэндийн даатгалын тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр дүн, төрөөс баримтлах бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт хангагдсан эсэх
- Эрүүл мэндийн байгууллагаас даатгуулагчийн эрэлт, хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эрүүл мэндийн чанартай тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа эсэх

**Аудитын
хамарсан
хүрээ**

Аудитад аймгийн Эрүүл мэндийн газар, Нэгдсэн эмнэлэг, Нийгмийн даатгалын хэлтэс, Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтэс, өрхийн болон сумын эрүүл мэндийн төвүүд, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч хувийн хэвшлийн байгууллагуудын 2021-2022 оны үйл ажиллагааг хамруулан гүйцэтгэлээ.

**Аудит хийхэд
гарсан
хүндрэл
бэрхшээл**

Аудитад хүндрэл бэрхшээл гараагүй болно.

БҮЛЭГ А1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ТОГТОЛЦООНЫ ТАЛААР ТӨРӨӨС БАРИМТЛАХ БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТ ХАНГАГДСАН БАЙНА

А.1 Эрүүл мэндийн даатгалын үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог хөгжүүлэх чиглэлээр дэвшүүлсэн арга хэмжээ үр дүнтэй хэрэгжиж байна

А.1.1. МУЗГ-ын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт ЭМД-ын талаар тусгасан зорилт, арга хэмжээг орон нутагт хэрэгжүүлж ажилласан байна

1.1.1. Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн оновчтой тогтолцоог нэвтрүүлэх, эрүүл мэндийн даатгалын чанар, тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх бодлого, зорилтыг тодорхойлсон нь харилцан уялдаатай байна

Хүснэгт 1. Бодлогын баримт бичигтэй уялдсан байдал

Хөгжлийн бодлогын баримт бичиг						
№	Байгууллагын нэр	Арга хэмжээний тоо	Алсын хараа-2050 I үе шат (2021-2030)	МУ-ыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл	МУ-ын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр	МУ-ын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөө
1	Эрүүл мэндийн сайд, Дархан-Уул аймгийн Засаг даргатай хамтран ажиллах гэрээ	5	2.2.2, 2.2.6,	2.2.2, 2.2.5, 2.2.7	2.1.7.2, 2.1.7.4, 2.1.7.5, 2.1.7.10, 2.1.7.12	2.1.12, 2.1.13, 2.1.24
2	Эрүүл мэндийн газрын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө	5	2.2.2, 2.2.6,	2.2.2, 2.2.5, 2.2.7	2.1.7.2, 2.1.7.4, 2.1.7.5, 2.1.7.10, 2.1.7.12	2.1.12, 2.1.13, 2.1.24
3	Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө	5	2.2.2, 2.2.6,	2.2.2, 2.2.5, 2.2.7	2.1.7.2, 2.1.7.5, 2.1.7.8, 2.1.7.10, 2.1.7.12	2.1.12, 2.1.13, 2.1.24

1.1.3. Хөгжлийн бодлого, зорилт, арга хэмжээний хүрээнд Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль, Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хууль болон холбогдох бусад эрх зүйн актуудад нэмэлт өөрчлөлт оруулж, ЭМДҮЗ-ийн тогтоолоор эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний оношийн хамааралтай бүлгийн жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай журмыг шинэчлэн боловсруулах ажлууд хийгджээ.

1.1.2. Мөн Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.8.7-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын ЭМД-ийн системд 2021 оны 1 дүгээр сараас эхлэн тусламж үйлчилгээний эмнэл зүйн олон улсын удирдамж "Up to date" платформыг нэвтрүүлэн ашиглаж байна. Ингэснээр үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог олон улсын жишгийн дагуу зохион байгуулах нөхцөл, суурийг бий болгожээ.

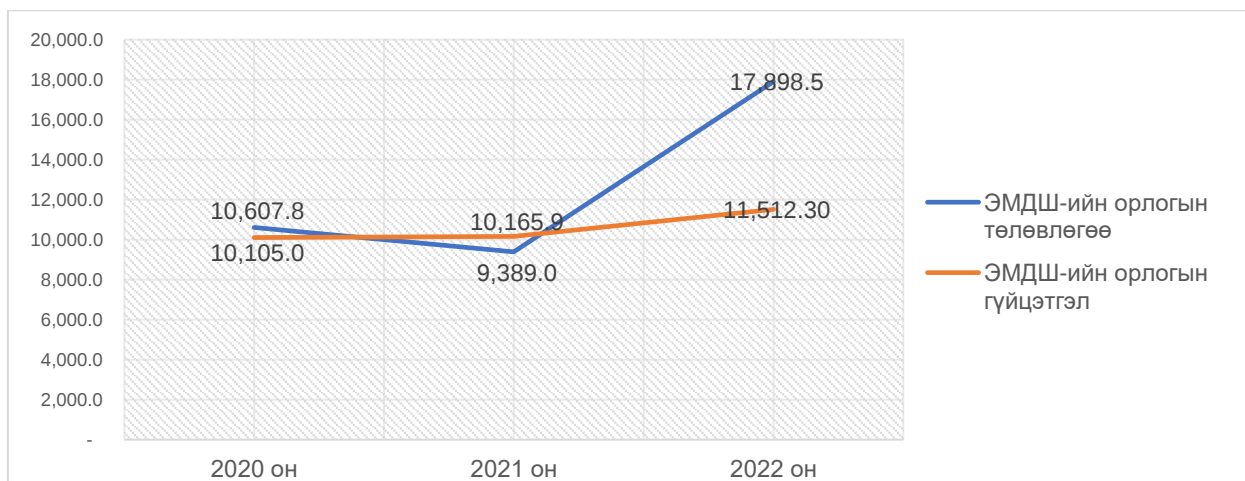
Б. Эрүүл мэндийн байгууллагаас даатгуулагчийн эрэлт, хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эрүүл мэндийн чанартай тусламж, үйлчилгээг үзүүлж байна

Б.1. Аудитаар ЭМДС-аас 114 тохиолдолд 57.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон зөрчил илэрлээ

1.1.1. ЭМДҮЗ-ийн 2021 оны 01, 08 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ЭМДЕГ-ын даргын 2021 оны А/11, 2022 оны А/14 дүгээр тушаалаар 2021, 2022 оны аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлогыг төлөвлөгөөг тус тус баталсан байна.

График 1. ЭМДШ-ийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

(сая төгрөгөөр)

1.1.2. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлогын төлөвлөгөөг бодит судалгаа, тооцоололд үндэслэлгүй 2022 оны орлогыг өмнөх оноос 8,509.5 сая төгрөг буюу 90.6 хувиар нэмж баталжээ.

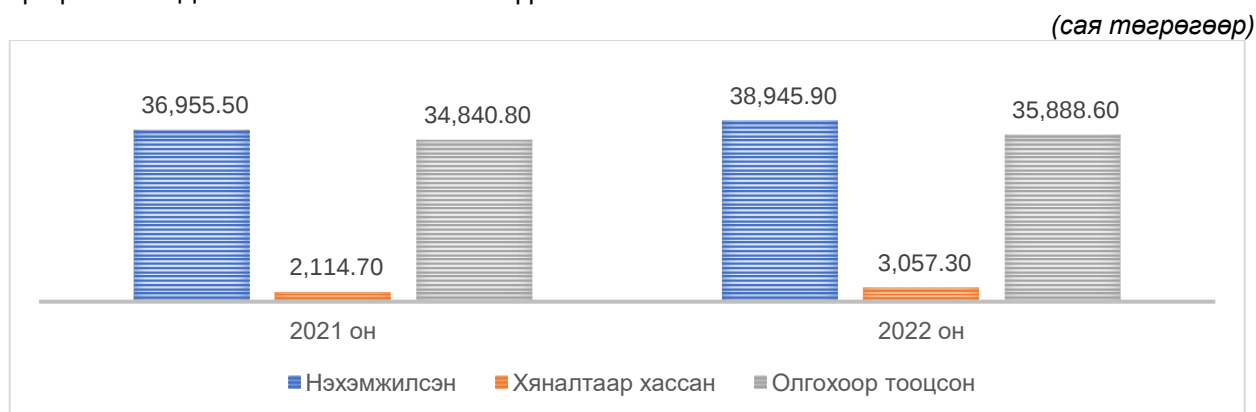
1.1.3. Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3-д заасны дагуу ЭМДЕГ НДЕГ-тай хамтран ажиллах гэрээ байгуулж 2022 оноос эхлэн нээлттэй хаалганы өдөрлөг, хамралтын аяныг 2 удаа зохион байгуулан ажиллажээ.

Б.1.2. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн санхүүжилтэд хяналт тавих чиг үүргээ аймгийн ЭМДХ хэрэгжүүлж ажилласан байна

1.2.1. ЭМДҮЗ 2021 оны 03 дугаар тогтоолоор ЭМД-ын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний оношийн хамааралтай бүлгийн жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ, өртгийн жинг, 04 дүгээр тогтоолоор баталсан ЭМД-ын сангаас санхүүжүүлэх журмаа 2022 онд шинэчилсэн байна.

1.2.2. ЭМД-ын сангаас санхүүжилт авахаар гэрээ байгуулсан төрийн болон хувийн хэвшлийн 69 байгууллага 2021-2022 онд нийт 75,901.4 сая төгрөг нэхэмжилснээс хяналтаар 5,172.0 сая төгрөгийг хасаж, 70,729.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгожээ.

График 2. ЭМД-ын сангаас олгосон санхүүжилт

1.2.3. Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсээс санхүүжилтийн нэхэмжлэхэд цахимаар болон нарийвчилсан хяналтыг хэрэгжүүлж, эрүүл мэндийн байгууллагуудтай хагас, бүтэн жилийн эцэст олгохоор тооцсон санхүүжилтийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулан ЭМДЕГ-т тайлагнаж байна.

Б.1.5. Эмийн сангуудын даатгалын гэрээний гүйцэтгэлийн үнэлгээ хийгджээ

1.5.1 Дархан-Уул аймагт эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг төр хувийн хэвшлийн 11 эмнэлэг, 1 сувилал, сумын болон өрхийн ЭМТ 8, эмийн хөнгөлөлт үзүүлдэг 48 эмийн сан, нийт 69 эрүүл мэндийн байгууллага ЭМДЕГ-тай гэрээ байгуулжээ. Эдгээр байгууллагуудаас эрүүл мэндийн төвүүд болон эмийн сангуудын гэрээний биелэлтийг аймгийн ЭМДХ, Нэгдсэн эмнэлэг, хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдийн гэрээг ЭМДЕГ дээр дүгнэдэг байна.

1.5.2 Аудитаар гэрээний гүйцэтгэлийг бодитой дүгнэсэн эсэхийг шалгахад “Хангай”, “Анагаах тун”, “Од”, “Мишээл”, “Тэс”, “Фламинго”, “Хос мишээл”, “Армон-Ундраа”, “Шижир”, “Сод фарм” эмийн сангууд MNS5260:2015 стандартын А хавсралтад заасан хүн хүчний хангамжийн шаардлагыг хангаагүй, НДШ-ийг бодит цалин хөлснөөс тооцдоггүй, “Очиртуяа” эмийн сан хөнгөлөлттэй эмийн жагсаалт бүхий самбар байршуулаагүй зэрэгт зөрчилтэй байхад маш сайн буюу 90 хувиас дээш үнэлжээ.

Б.1.6. Санхүүжилтийн тогтолцоонд өөрчлөлт орсон нь иргэд эрүүл мэндийн байгууллага сонгон үйлчлүүлэх нөхцөл бүрдсэн байна

1.6.1 Дархан-Уул аймагт 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар ЭМДЕГ-тай гэрээ байгуулсан нийт 69 байгууллага эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байна.

1.6.2 Дээрх байгууллагад олгосон санхүүжилт 2022 онд 26,217.4 сая төгрөг болж, өнгөрсөн оноос 56.7 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 3. Олгосон санхүүжилтийн мэдээлэл

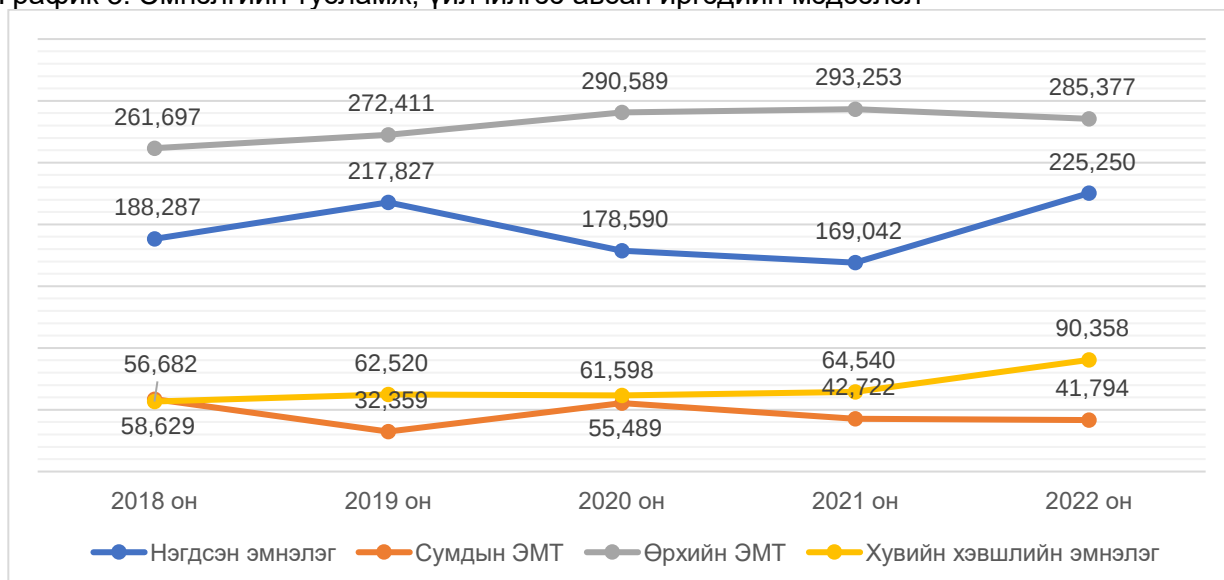
(сая төгрөгөөр)

№	Байгууллага	2021 он	2022 он
1	Нэгдсэн эмнэлэг	9,938.0	16,822.9
2	Сумдын эрүүл мэндийн төв	141.9	127.2
3	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	192.3	378.5
4	Да-Оюут сувилал	1.0	127.0
5	Хувийн хэвшлийн эмнэлэг	4,585.3	6,658.4
6	Эмийн сан	1,870.6	2,103.4
	Нийт	16,729.1	26,217.4

Эх сурвалж: Аймгийн Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсээс ирүүлсэн судалгаа

1.6.3. Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоонд шилжсэнээр эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг иргэд төр, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагаас сонгон үйлчлүүлэх нөхцөл бүрдсэн, хүртээмж нэмэгдсэн, эмч эмнэлгийн ажилтнуудын үндсэн цалин 1.4-2.0 дахин өссөн зэрэг үр дүн гарсан байна.

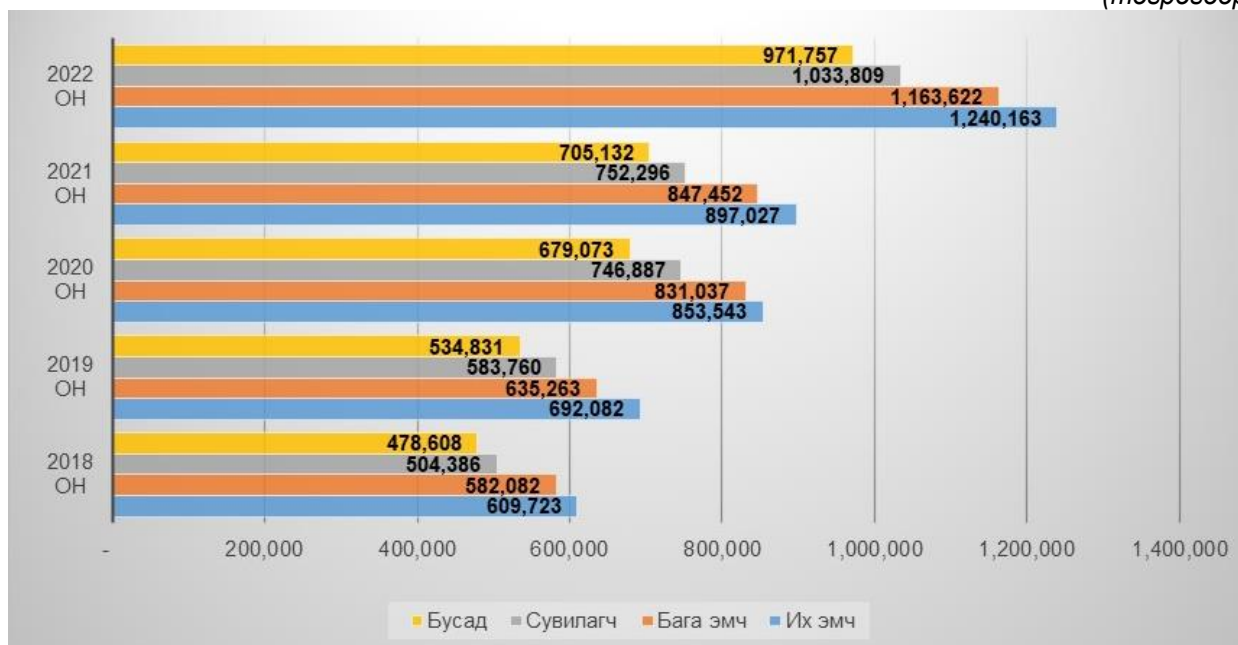
График 3. Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авсан иргэдийн мэдээлэл

Эх сурвалж: Аймгийн Эрүүл мэндийн газраас ирүүлсэн судалгаа

График 4. Эрүүл мэндийн салбарын ажилчдын дундаж цалин, хөлс

(төгрөгөөр)

1.6.4. Аудитаар даатгалын гэрээтэй 32 эрүүл мэндийн байгууллагын 4,903 өвчний түүх, 541 өдрийн эмчилгээ, 974 сэргээн засах эмчилгээ зэрэг нийт 6,418 үйлчлүүлэгчийн тохиолдлыг түүвэрт хамруулан шалгахад ЭМДС-аас 8 эмнэлгийн 114 зөрчилтэй тохиолдолд 57.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон зөрчил илэрлээ.

1.6.5. Энэ нь үндсэн онош зөрүүтэй, оношийг батлах шинжилгээ оношилгоо хийгдээгүй, үндсэн болон ялгах онош бичээгүй, эмчийн үзлэгийн тэмдэглэл хөтлөөгүй, хяналтаар хасалт хийгээгүй, дагалдах эмчилгээ хийгээгүй, анхан шатны баримтын хөтлөлт дутуу, код ахиулсан, шалгуур хангаагүй зэрэг зөрчлүүд болно.

1.6.6. Мөн ЭМДЕГ-тай гэрээтэй эмийн сангуудыг MNS 5260:2015 стандартын шаардлага хангасан эсхийг шалгахад эмийн сангийн ангилал, удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт, хүний нөөц, хангамжийн шаардлага хангаагүй 11 эмийн сан үйл ажиллагаа явуулж байна. Энэ нь гүйцэтгэлийн гэрээг бодитой дүгнэдэггүй, эмийн сангийн үйл ажиллагаанд явцын хяналт шалгалт хийгээгүйтэй холбоотой байна.

Б.2. ТОГТОЛЦООНЫ ӨӨРЧЛӨЛТ НЬ ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖИЙГ НЭМЭГДҮҮЛСЭН Ч НЭГ ЭМЧ, СУВИЛАГЧИД НОГДОХ ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙН ТОО СТАНДАРТТАЙ НИЙЦЭХГҮЙ БАЙНА

Б.2.1. Аймгийн хэмжээнд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй байгаа хүн амын тоог тодорхойлох судалгаа хийгээгүй байна.

2.1.1. Аймгийн Эрүүл мэндийн газар байгууллагын 2021-2022 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг эрүүл мэндийн тухай хууль, МУ-ын урт хугацааны хөгжлийн бодлого зэрэгтэй уялдуулж эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд бүх нийтийг хамруулах, хэнийг ч орхигдуулахгүй байх гэсэн зарчмыг баримтлан боловсруулжээ.

2.1.2. Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд тодорхой хөтөлбөр, аяныг зохион байгуулсан ч эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй байгаа хүн амыг тодорхойлох судалгаа хийгээгүй байна.

2.1.3. Монгол Улсад мөрдөгдөж буй MNS 5292:2017 стандартаар 1 эмчид 1800-2000 үйлчлүүлэгч ногдохоор байгаа боловч Дархан суманд үйл ажиллагаа явуулдаг өрхийн эрүүл мэндийн төвийн 1 эмчид стандартад зааснаас 136-932 үйлчлүүлэгч илүү ногдож байна.

Хүснэгт 4. Дархан-Уул аймгийн ӨЭМТ-ийн 1 эмчид ногдох иргэдийн тоо

№	ЭМТ-ийн нэр	Харьяалагдах багийн иргэдийн тоо	Эмчийн тоо		1 эмчид ногдох хүний тоо	Ажлын байрны мкв	
			Стандарт-аар	Одоо ажиллаж байгаа		Стандарт-аар	Одоо ажиллаж байгаа
1	Амин-холбоо	13,696	8	7	1,957	556	278
2	Гэрэлтэй	11,575	6	5	2,315	504	254
3	Гос-хот	32,531	18	17	1,914	1,336	668
4	Түвшин-Холбоо	11,729	6	4	2,932	685	685
5	Мэдс-тоб	18,064	10	8	2,258	1,200	600
Дүн		87,595	48	41	2,275	4,281	2,485

2.1.6. Мөн ажлын байрны талбайн хэмжээ 2 дахин бага байгаа нь үйлчилгээний чанар, хүртээмжид сөргөөр нөлөөлж байна.

2.1.8. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн хувьд MNS 5095:2017 стандартаар нийт 624 орон тоотой байхаас 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар 509 орон тоотой ажиллаж байгаа бөгөөд стандартаар их эмч 125 байхаас 102, сувилагч 430 байхаас 318 сувилагч байна.

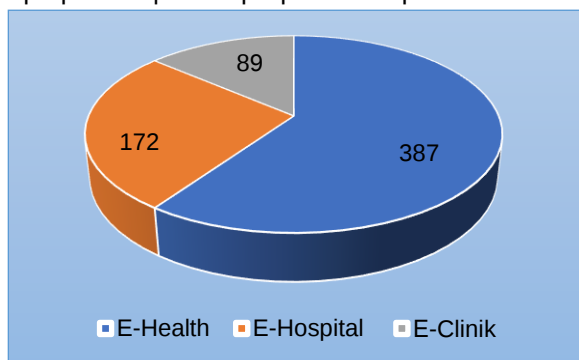
2.1.9. Иймд эмчийн тоог стандартад нийцүүлэх, өрхийн эмнэлгүүдийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа байрны асуудлыг шийдвэрлэхэд анхаарч ажиллах шаардлагатай байна.

Б.2.2. Иргэдийг мэдээллээр хангах, үйлчилгээ үзүүлж буй эрүүл мэндийн байгууллагуудын цахим системд сайжруулалт хийх шаардлагатай байна.

2.2.1. Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.8-д “эрүүл мэндийн даатгалын мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлэх, мэдээллийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх” гэж заасны дагуу эрүүл мэндийн байгууллагууд “Хур” төрийн мэдээлэл солилцооны системээр дамжуулан эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлдэг.

2.2.2. Аймгийн хэмжээнд эрүүл мэндийн байгууллагын 648 албан хаагч цахим программыг ашиглаж байна.

График 6. Цахим программын эрхтэй албан хаагчийн тоо

Үүнээс Нэгдсэн эмнэлэг “E-health”, хувийн хэвшлийн эмнэлгүүд “E-clinic”, өрх, сумын эрүүл мэндийн төвүүд “E-health”, “E-hospital”, эмийн сангууд “Orion”, “Маргад” зэрэг цахим программ ашиглаж байгаагаас албан хаагчдын 60 хувь нь “E-health”, 26 хувь нь “E-hospital”, 14 хувь нь “E-clinic” программ дээр ажиллажээ.

Эх сурвалж: Аймгийн ЭМГ-ын статистик мэдээ

2.2.5. Цахим программын хөгжүүлэлт, гацалтаас болж эрүүл мэндийн байгууллагууд санхүүжилтээ хугацаанд нь бүрэн авч чаддаггүй, тодорхойгүй шалтгаанаар хасуулдаг зэрэг хүндрэлтэй асуудал гардаг байна.

Б.2.3. Даатгуулагчдыг шаардлагатай мэдээллээр хангаж, өргөдөл гомдлыг хууль, журмын дагуу шийдвэрлэсэн байна

2.3.1. Мөн иргэдийн санал хүсэлтийг хэлтсийн 7037-7505 лавлах утсаар авдаг бөгөөд 2021 онд 211, 2022 онд 371 иргэнд зөвлөгөө, мэдээлэл өгсөн бол ЭМДЕГ-тай гэрээ байгуулсан эрүүл мэндийн байгууллагуудын албан хаагчдад Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, хяналтаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн талаар 2021 онд 18 удаа, 2022 онд 14 удаагийн сургалтыг зохион байгуулжээ.

2.3.3. Иргэдээс 2021-2022 онд нийт 7 өргөдөл ирснийг Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.12¹, 23 дугаар зүйлийн 23.2.2² дахь заалт, холбогдох журмын дагуу шийдвэрлэн, холбогдох хариуг хүргүүлсэн байна.

Б.3. ЭМДЕГ болон аймгийн ЭМДХ хуульд заасан хяналтын чиг үүргээ хэрэгжүүлсэн байна

Б.3.1. Эрүүл мэндийн даатгалын чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг бодитой үнэлсэн байна

3.1.1 Эрүүл мэндийн сайд, Дархан-Уул аймгийн Засаг даргатай хамтран ажиллах гэрээний хэрэгжилтийг 2021 онд 98.0, 2022 онд 92.7 хувиар, Эрүүл мэндийн газрын гүйцэтгэлийн тайланг 2021 онд 95.0, 2022 онд 97.5 хувиар, Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсийн гүйцэтгэлийн тайланг 2021 онд 98.0, 2022 онд 96.3 хувиар тус тус үнэлжээ.

3.1.2 Аудитаар төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг журмын дагуу үнэлсэн эсэхийг тайлагналд үндэслэн шалгахад харьяалах хяналт-шинжилгээ, дотоод аудитын газар, хэлтсүүд тайлант хугацааны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг бодитой үнэлж, баталгаажуулсан байна.

Б.3.2. Аймгийн ЭМДХ-ийн хянасан төлбөрийн нэхэмжлэлд аудитаар 5.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ

3.2.1 Аймгийн Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтэс нь эрүүл мэндийн байгууллагуудаас даатгуулагчид үзүүлсэн тусламж, үйлчилгээнд нэхэмжлэлийн хяналтыг хэрэгжүүлж 2021 онд 2,114.7 сая, 2022 онд 3,057.3 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлжээ.

3.2.2 Эрүүл мэндийн байгууллагаас гэрээний дагуу худалдан авах тусламж, үйлчилгээнд чанар болон төлбөрийн хяналтаар гарсан нийт хасагдлын 43.0-45.7 хувийг цахим, 54.3-57.0 хувийг нарийвчилсан хяналтаар илрүүлсэн байна. Хяналтаар дахин давтагдан гарсан зөрчлийг авч үзвэл:

- Тусламж, үйлчилгээг давхардуулан нэхэмжилсэн,
- ЭМД-ын шимтгэл төлөлт байхгүй, регистрийн дугаар алдаатай,
- Гэрээ хийгдээгүй тусламж, үйлчилгээг нэхэмжилсэн
- Онош зөрүүтэй,
- Хэвтүүлэн эмчлэх заалт гаргаагүй,
- Хэвтэх бичиг байхгүй,
- Анхан шатны маягтыг бүрэн хөтлөөгүй,
- Өвчний түүхийн тэмдэглэл байхгүй,
- Үндсэн оношийг батлах оношилгоо, шинжилгээ, эмчийн үзлэг бүрэн хийгдээгүй зэргээс шалтгаалжээ.

3.2.3 Харин эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа эрүүл мэндийн байгууллагуудын чанар болон төлбөрийн нэхэмжлэлд хууль, журмын дагуу хяналт хэрэгжүүлсэн эсэхийг аудитаар давтан шалгахад түүвэрт хамрагдсан 865 төлбөрийн нэхэмжлэлээс 5.6 сая төгрөгийн 11 зөрчилтэй тохиолдлыг илрүүлээгүй байна.

Б.3.3. ЭМДЕГ-ын ДАХШҮГ-аас аймгийн ЭМДХ-ийн нэхэмжлэлийн хяналт болон сангийн зарцуулалтад хяналт хэрэгжүүлж ажилласан байна.

3.3.1. Дархан-Уул аймгийн Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсийн үйл ажиллагаанд 2021 онд хяналт шалгалт, дотоод аудит хийгдээгүй байна.

3.3.2. Харин 2022 онд ЭМДЕГ-ын ДАХШҮГ-аас ковид-19 цар тахлын үед эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн төрийн болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагад шалгалт хийж 20.5 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, ЭМД-ийн санд буцаан төвлөрүүлсэн байна.

¹ даатгуулагчид үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжтэй холбоотой санал, гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх;

² эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар болон төлбөрийн талаар даатгуулагчийн гаргасан өргөдөл, гомдол, саналыг холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд шийдвэрлэж, даатгуулагчийн эрхийг хамгаалах;

3.3.3. Мөн 2022 онд аймгийн ЭМД-ийн хэлтсээс эрүүл мэндийн байгууллагуудын нэхэмжлэлийг хянаж 5 эмнэлгээс 34.6 сая төгрөгийн хасалт хийхээр ЭМДЕГ-т хүргүүлснийг ЭМДЕГ-ын ДАХШҮГ дахин хянаж санхүүжилтийг олгосон байна. Энэ нь ЭМДХ-ийн мэргэжилтнүүд түүвэрлэлтийг бүрэн хянаж үзээгүй, зардлын байцаагч зөвхөн бодит цагийн горимыг шалгаж хасалт хийсэнтэй холбоотой байна.

Б.3.4. Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтэст нь төсөв, хөрөнгө захиран зарцуулдаггүй байна

3.4.1 Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтэс нь төсөв, хөрөнгө захиран зарцуулдаггүй учир Шилэн дансны тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд хамаарахгүй болно.

3.4.2. 2023 онд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар 9 эмнэлгээс 7 эмнэлэг шилэн дансанд мэдээллийг бүрэн байршуулж, Орхон сумын эрүүл мэндийн төв 3, Шарын гол сумын өрхийн эрүүл мэндийн төв 1 мэдээлэл тус тус байршуулаагүйд зөвлөмж өгсөн байна. Харин дээрх байгууллагад Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил илрээгүй байна.

ДҮГНЭЛТ:

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна.

- Монгол Улсын хөгжлийн бодлогын урт, дунд болон богино хугацааны баримт бичигт тусгагдсан ЭМД-ийн талаар баримтлах бодлогын хүрээнд гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоо, эмнэл зүйн олон улсын удирдамжийг нэвтрүүлсэн байна.
- Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгээс нэхэмжлэлийн хяналт, санхүүжилттэй холбоотой хүсэлт, алба бичгийг ЭМДЕГ-т хүргүүлсэн ч хуульд заасан чиг үүргийн хүрээнд шийдвэрлэж хариу ирүүлээгүй байна.
- ЭМДС-ийн орлогын төлөвлөгөөг тооцоо, судалгаанд үндэслэн боловсруулж батлуулаагүйгээс орлогын төлөвлөгөөний хэрэгжилт 64.5 хувьтай байна
- ЭМДЕГ болон ЭМДХ-ээс эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа гэрээтэй байгууллагуудад сургалт, зөвлөгөөг тухай бүр хийж байгаач нэхэмжлэлийн хяналтаар илэрсэн зөрчлийн тоо өссөн байна
- Эмийн сангийн гэрээний гүйцэтгэлийг бодитой дүгнээгүй байна
- ЭМДС-ийн санхүүжилтийн тогтолцооны өөрчлөлт нь иргэд эрүүл мэндийн байгууллагаа сонгон үйлчлүүлэх, чанартай, хүртээмжтэй үйлчилгээ авах нөхцөлийг бүрдүүлсэн ч нэг эмч, сувилагчид ногдох үйлчлүүлэгчийн тоо стандартаас хэтэрсэн байна
- Эрүүл мэндийн байгууллагуудад ашиглаж байгаа цахим программын хөгжүүлэлт хангалтгүй байгаагаас санхүүжилтээ хугацаанд нь бүрэн авч чаддаггүй байна
- ЭМДХ-ээс нэхэмжлэлийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ түүвэрлэлтийг бүрэн хянаж үзээгүй, зөвхөн бодит цагийн горимоор хянасан зэргээс эрүүл мэндийн байгууллагууд санхүүжилтээ хасуулах, зөрчилтэй тохиолдлыг илрүүлэхгүй байх зэрэг эрсдэлийг бий болгосон байна.

ЗӨВЛӨМЖ:

Аудитын дүн, дүгнэлт нотлох зүйлст үндэслэн дараах зөвлөмжийг өгч байна. Үүнд:

Аймгийн ЭМГ-ын дарга Б.Батцэнгэлд зөвлөж байна:

1. ЭМДЕГ-тай гэрээтэй эмийн сангуудад “Эмийн санд тавих нийтлэг шаардлага” MNS 5260:2015 стандартыг мөрдүүлж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж ажиллах
2. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй байгаа иргэдийг тодорхойлж, судалгаа гаргах

Аймгийн ЭМДХ-ийн дарга А.Энхчимэгт зөвлөж байна:

1. ЭМДЕГ-тай гэрээтэй эмийн сангуудын даатгуулагчдад эмийн үнийн хөнгөлөлт үзүүлэх үйлчилгээг худалдан авах гэрээг бодитой дүгнэж, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлээгүй эмийн санд холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах
2. Түүвэрт хамрагдсан нэхэмжлэлийн хяналтыг чанартай гүйцэтгэж байх

Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн дарга Б.Мөнхбатад зөвлөж байна:

1. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардлыг даатгуулагч өөрөө хариуцан төлөх төлбөрийг тухайн оношийн хамааралтай бүлгийн иргэнээс төлөх дүнгээр нэхэмжилж төлүүлэх, мөн ЭМД-ийн сангаас иргэний төлөх төлбөрийг илүү нэхэмжлэхгүй байхад анхаарч ажиллах

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

2023.05.22